

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII,
TINERETULUI ȘI SPORTULUI**

CULTURĂ CIVICĂ

EDUCAȚIE ANTREPRENORIALĂ

Programa școlară

pentru programul „A doua șansă” - învățământ secundar inferior

Aprobată prin ordin al ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului

nr.

București, 2011

NOTA DE FUNDAMENTARE

a programei școlare pentru disciplina *Cultură civică/ Educație antreprenorială*, în cadrul programului „A doua șansă” - învățământ secundar inferior

Prezentul document conține programa școlară pentru disciplina *Cultură civică/ Educație antreprenorială* și se adresează profesorilor care predau această disciplină în cadrul programului „A doua șansă” – învățământul secundar inferior.

Programa școlară stabilește oferta educațională care urmează să fie realizată în bugetul de timp alocat în conformitate cu statutul și locul disciplinei *Cultură civică/ Educație antreprenorială* în planul-cadru de învățământ pentru programul „A doua șansă” – învățământ secundar inferior. Fiind situată în aria curriculară *Om și societate*, disciplina *Cultură civică/ Educație antreprenorială* asigură pregătirea pentru educația de bază.

Această disciplină se studiază modular, după cum urmează:

- Modulul 1 (M1) – *Cetățenia activă* – destinat studierii *Culturii civice*;
- Modulul 2 (M2) – *Inițiativă și antreprenoriat* – destinat studierii *Educației antreprenoriale*.

Fiecare dintre cele două module are repartizat un număr total de 45 de ore, din care 35 de ore în trunchiul comun și 10 ore curriculum la decizia școlii (CDS). Modulul 1 – *Cetățenia activă* – se studiază în anul I; modulul 2 – *Inițiativă și antreprenoriat* – se studiază în anul IV.

Demersurile propuse prin actuala programă școlară sunt concordante cu documentele de politică educațională propuse la nivel național, precum și cu documentele propuse la nivel european:

- *Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC);*
- *Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind stabilirea Cadrului european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții (2008/C 111/01);*
- *Raportul Consiliului Uniunii Europene „Învățarea de-a lungul vieții în serviciul cunoștințelor, creativității și inovării”, Bruxelles, 13 ianuarie 2008;*
- *Concluziile Consiliului din 12 mai 2009 privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale („ET 2020”) – 2009/C 119/02.*

Potrivit documentelor europene menționate, competențele sociale și civice, spiritul de inițiativă și antreprenoriat sunt considerate competențe-cheie de care are nevoie fiecare persoană pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru cetățenia activă, pentru incluziune socială și pentru angajare pe piața muncii; de asemenea, cetățenia activă, precum și stimularea creativității și a inovării, inclusiv a spiritului întreprinzător sunt considerate obiective strategice la nivel european, la toate nivelurile de educație și de formare. Pe lângă împlinirea pe plan personal, creativitatea este considerată o sursă fundamentală pentru inovare, care, la rândul ei, este recunoscută ca vector-cheie al dezvoltării economice durabile.

1. Importanța disciplinei *Cultură civică/ Educație antreprenorială* pentru elevii din cadrul programului „A doua șansă” – învățământ secundar inferior

Oferta educațională stabilită prin programa școlară pentru disciplina *Cultură civică/ Educație antreprenorială* vizează în mod direct două dintre competențele-cheie din domeniul educației de bază, respectiv competențele sociale și civice, spiritul de inițiativă și antreprenoriat.

Elevii incluși în programul „A doua șansă” în învățământul secundar inferior sunt persoane care nu au urmat sau care nu au finalizat acest nivel de studii; sunt persoane care depășesc vârsta școlară obișnuită și care au particularități de vârstă apropiate de cele ale adulților sau care sunt adulți, care nu au o calificare sau care doresc să obțină o nouă calificare profesională. Este evident faptul că acest grup poate fi foarte divers ca vârstă, mediu de proveniență, obiceiuri, idealuri, experiență de viață. Scopul programului „A doua șansă” este reprezentat de sprijinirea persoanelor în cauză pentru a-și completa și finaliza educația de bază din cadrul învățământului obligatoriu.

Valoarea adăugată pe care studierea disciplinei *Cultură civică/ Educație antreprenorială* o aduce pentru elevii din programul „A doua șansă” – învățământ secundar inferior este reprezentată de:

- exersarea deprinderilor esențiale pentru conviețuirea comunitară;
- exersarea unui comportament civic într-o societate democratică, definit prin valori și principii democratice, prin practici democratice și prin cetățenie activă;
- exersarea contextualizată a spiritului de inițiativă și antreprenorial.

2. Principii de elaborare a programei pentru disciplina *Cultură civică/ Educație antreprenorială*

Elaborarea programei pentru disciplina *Cultură civică /Educație antreprenorială* are în vedere faptul că modulele din cadrul trunchiului comun propuse pentru educația de bază acoperă oferta disciplinelor din curriculumul național, adaptată specificului educației adulților. Prezenta programă școlară este o revizuire a programei școlare aprobate prin Ordinul M.Ed.C. nr. 5735/29.12.2005. Necesitatea revizuirii este corelată cu modificările intervenite în organizarea învățământului preuniversitar prin transformarea școlii de arte și meserii în liceu tehnologic; acestea au impus modificări în sensul reconsiderării competențelor generale și specifice și adaptării conținuturilor învățării.

Principiile fundamentale care au orientat elaborarea programei sunt:

- *principiul relevanței*, potrivit căruia educația răspunde nevoilor de dezvoltare personală și nevoilor social-economice;
- *principiul învățării contextualizate*, potrivit căruia învățarea este situată într-un referențial concret;
- *principiul învățării experiențiale*, centrat pe construirea cunoașterii pornind de la propria experiență;
- *principiul educației pentru dezvoltare durabilă*, prin asumarea valorilor, principiilor, stilurilor de viață, dar și a responsabilităților care conduc spre dezvoltarea durabilă;
- *principiul valorizării identității etnice și culturale*, prin creșterea stimei de sine și re poziționarea socială a grupurilor vulnerabile.

3. Valori și atitudini în programa disciplinei *Cultură civică/ Educație antreprenorială*

Prin procesul de predare-învățare a disciplinei *Cultură civică/ Educație antreprenorială* sunt promovate următoarele valori și atitudini:

- relaționare pozitivă cu ceilalți și cooperare;
- valorizarea creativității ca resursă de dezvoltare personală și comunitară;
- asumarea responsabilității faptelor personale și a responsabilităților cetățenești;
- egalitate în fața legii – respectarea legii;
- cetățenie activă;
- atitudine proactivă în viața personală, socială și profesională;

- creativitate;
- independență în gândire și în acțiune;
- spirit întreprinzător.

4. Particularități ale programei la disciplina *Cultură civică/ Educație antreprenorială*

Programa școlară pentru disciplina *Cultură civică/ Educație antreprenorială* are caracteristicile generale ale programelor școlare din programul „A doua șansă” – învățământ secundar inferior, elaborat pentru educația de bază, respectiv:

- orientarea spre nevoile elevilor;
- caracter practic-aplicativ;
- esențializarea conținuturilor;
- luarea în considerare a particularităților de vârstă și psihologice ale elevilor;
- valorizarea competențelor dobândite anterior de către participanții în program.

Programa școlară pentru disciplina *Cultură civică/ Educație antreprenorială* are și următoarele particularități:

- cuprinde câte o programă școlară pentru fiecare dintre cele două module din care este constituită;
- accentuează perspectiva practică, oferind elevilor posibilitatea de a învăța despre teme și probleme cu care se întâlnesc în experiența cotidiană, cetățenească sau de muncă;
- valorifică experiența de viață acumulată de elevii participanți în program, ca resursă în învățare.

5. Structura programei școlare a disciplinei *Cultură civică/ Educație antreprenorială*, în cadrul programului „A doua șansă” pentru învățământul secundar inferior

Programa pentru disciplina *Cultură civică/ Educație antreprenorială*, la fel ca și celelalte programe școlare din cadrul programului „A doua șansă” – învățământ secundar inferior, are următoarea structură:

- **NOTA DE FUNDAMENTARE** – prezintă legislația specifică, europeană și națională, care a stat la baza elaborării programei; subliniază importanța disciplinei, principiile și valorile fundamentale promovate, precum și particularitățile acesteia în cadrul programului „A doua șansă” – învățământ secundar inferior.
- **PAGINA DE PREZENTARE A MODULELOR DISCIPLINEI** – prezintă titlul celor două module incluse în cadrul disciplinei, precum și competența generală asociată modulului.
- **PROGRAMELE ȘCOLARE PENTRU MODULELE DISCIPLINEI**

Programa de modul are următoarea structură:

- A. Nota de prezentare a modulului** – prezintă rolul modulului și statutul specific al acestuia în cadrul disciplinei, contribuția modulului la atingerea competențelor disciplinei;
- B. Competența generală, competențe specifice și conținuturile modulului** – este prezentată competența generală a modulului, urmată de prezentarea în tabel a competențelor specifice și a conținuturilor învățării;
- C. Sugestii metodologice** – orientează proiectarea demersului didactic în concordanță cu specificul disciplinei; acestea includ:
 - √ **Sugestii privind activitățile de învățare;**
 - √ **Sugestii privind evaluarea.**

D. Bibliografia specifică modulului – precizează referințe bibliografice relevante din perspectiva problematicii abordate în modul.

• **STANDARDE DE PERFORMANȚĂ**

Standardele de performanță reprezintă criteriile de evaluare a calității procesului de învățare; constituie specificări vizând competențele și comportamentele dobândite de elevi prin studiul disciplinei; acestea conțin specificații pentru nivelul minimal și superior de performanță.

• **BIBLIOGRAFIA GENERALĂ PENTRU SUSȚINEREA DEMERSULUI DIDACTIC** – sugerează referințe bibliografice cu caracter general pentru susținerea demersului didactic.

CULTURĂ CIVICĂ

*

EDUCAȚIE ANTREPRENORIALĂ

MODULUL 1: *Cetățenia activă*

Competența generală: *Aplicarea comportamentului civic și a valorilor democratice studiate, în propria experiență și în acțiuni desfășurate împreună cu ceilalți*

MODULUL 2: *Inițiativă și antreprenoriat*

Competența generală: *Aplicarea achizițiilor specifice antreprenoriatului în analizarea posibilităților de dezvoltare personală, precum și în situații caracteristice economiei de piață*

MODULUL 1: *Cetățenia activă*

A. NOTA DE PREZENTARE A MODULULUI

Programa școlară pentru modulul *Cetățenia activă* se adresează profesorilor care predau acest modul în cadrul programului „A doua șansă” – învățământ secundar inferior. Modulul *Cetățenia activă*, integrat disciplinei *Cultură civică/ Educație antreprenorială*, se studiază, potrivit planului-cadru de învățământ, în primul an al programului „A doua șansă” – învățământ secundar inferior.

Prezenta programă școlară stabilește oferta educațională care urmează să fie realizată în bugetul de timp de 45 de ore, alocat în conformitate cu statutul și locul modulului *Cetățenia activă* în planul-cadru de învățământ; din numărul total de ore, 35 de ore sunt incluse în trunchiul comun, iar 10 ore sunt incluse în curriculumul la decizia școlii.

În cadrul unui program care adaptează oferta educațională la realitate și care vizează acordarea unei noi șanse la educație, modulul referitor la aspectele de ordin civic are un rol aparte. Astfel, elaborarea programei școlare pentru modulul *Cetățenia activă* din cadrul programului „A doua șansă” – învățământ secundar inferior, propus pentru educația de bază, a avut în vedere următoarele două aspecte:

- pe de o parte, să reprezinte o ofertă relevantă în raport cu oferta educațională a disciplinei *Cultură civică* din Curriculumul național; în acest sens, programa respectă principiile și achizițiile fundamentale ale programelor școlare pentru *Cultură civică* aplicate în prezent la clasele a VII-a și a VIII-a;
- pe de altă parte, să reprezinte o ofertă educațională adaptată la particularitățile grupului țintă, respectiv ale elevilor care sunt beneficiarii acestui program. Astfel, grupul țintă al programului „A doua șansă” – învățământ secundar inferior este constituit din persoane peste vârsta școlară obișnuită, cu particularități de vârstă apropiate de cele ale adulților sau care sunt deja adulți. De asemenea, elevii programului „A doua șansă” – învățământ secundar inferior au o experiență socială și de viață diferită de cea a elevilor obișnuiți, aflați la finalul școlarității obligatorii. Din acest punct de vedere, programa valorifică experiența socială dobândită de elevi până în momentul revenirii la școală, oferindu-le posibilitatea de a învăța despre teme și probleme cu care se întâlnesc în experiența cotidiană și în exersarea calității de cetățean.

Din perspectiva persoanei, modulului *Cetățenia activă* îi revine rolul de a asigura formarea și transpunerea în practica socială cotidiană a:

- competențelor referitoare la relaționarea și comunicarea cu ceilalți;
- comportamentului individual necesar conviețuirii comunitare, bazat pe respect față de sine și față de celălalt, pe toleranță și solidaritate, pe dialog și înțelegere.

Modulul este important și din perspectiva comunității, urmărind asigurarea exersării și interiorizării achizițiilor de bază ale conviețuirii comunitare; achizițiile trebuie să fie:

- conforme cu legea (prin cunoașterea mecanismelor și a instituțiilor care apără legalitatea);
- active, din perspectiva problemelor comunității (prin înțelegere și implicare);
- coezive, sensibile la aspectele și spiritul coeziunii sociale (prin grija și sprijinul pentru celălalt, astfel încât fiecare să aibă sentimentul apartenenței la grup).

Tipurile generale de comportamente pe care modulul urmărește să le formeze sunt cele care înglobează valorile democratice ale statului de drept și cele care promovează:

- respectul față de lege în comportamentul propriu și al celorlalți, motivația pozitivă față de respectarea atât a demnității umane, cât și a legii;
- interesul pentru implicarea personală în acțiuni care presupun colaborarea în cadrul comunității locale;
- comportamentul responsabil în evaluarea faptelor sociale și în autoevaluarea propriilor comportamente;
- sensibilitatea față de problemele comunității, față de dezvoltarea durabilă.

B. COMPETENȚA GENERALĂ: Aplicarea comportamentului civic și a valorilor democratice studiate în propria experiență și în acțiuni desfășurate împreună cu ceilalți.

COMPETENȚE SPECIFICE	CONȚINUTURI
1.1. Evaluarea propriilor comportamente în cadrul grupurilor din care face parte prin raportare la regulile sociale ale vieții în comun 1.2. Analizarea complexității identității unei persoane pe baza apartenenței la diferite tipuri de comunitate	Viața în comunitate: <ul style="list-style-type: none"> • grupurile: caracteristici, relații între grupuri (de cooperare, solidaritate, conflict, toleranță, respect, comunicare, ajutor etc.); • comunitatea locală, națională și internațională; identitatea multiplă; • dezvoltarea durabilă.
1.3. Descrierea principalelor tipuri de raporturi existente între cetățeni și autorități 1.4. Evaluarea unor comportamente sociale în contexte situaționale date	Raportul între cetățean și statul democratic: <ul style="list-style-type: none"> • raporturi între cetățeni și autorități (respectarea autorității, respectarea cetățenilor, controlul autorității, cooperarea cetățeni-autorități, cooperarea dintre societatea civilă și stat); • dreptul la vot; • societatea civilă și inițiativele cetățenești în comunitățile locale.
1.5. Caracterizarea autorităților statului român și a principalelor atribuții specifice ale acestora	Autoritățile statului român: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentul; • Autoritatea judecătorească; • Executivul; administrația centrală și locală; • Președintele României.
1.6. Identificarea drepturilor, îndatoririlor și responsabilităților cetățenești în acord cu prevederile Constituției României	Constituția României: <ul style="list-style-type: none"> • structura Constituției; • valori și principii constituționale: <ul style="list-style-type: none"> - libertatea; privarea de libertate; - dreptatea; egalitatea șanselor și egalitatea în fața legii; - proprietatea; calitatea de proprietar.

C. SUGESTII METODOLOGICE

Sugestiile metodologice au în vedere modul de organizare a activității didactice în vederea formării la elevi a competențelor formulate în programa școlară și a realizării obiectivelor urmărite prin programul „A doua șansă” – învățământ secundar inferior.

În proiectarea demersului didactic, este necesar ca profesorul să țină cont de următoarele aspecte:

- orele incluse în curriculumul nucleu sunt destinate formării, exersării și consolidării competențelor prevăzute în programa școlară, a competențelor-cheie urmărite în cadrul învățământului obligatoriu;
- orele incluse în curriculumul la decizia școlii asigură, în domeniul educației de bază, cadrul pentru realizarea unei oferte educaționale flexibile și diferențiate, în funcție de aspirațiile și potențialul de învățare al elevilor;
- proiectarea demersului didactic presupune lectura personalizată a programei școlare, elaborarea planificării calendaristice, proiectarea secvențială (a unităților de învățare sau a lecțiilor);
- respectarea prevederilor programei școlare presupune desfășurarea unui demers didactic centrat pe elev și pe formarea de competențe;

- dobândirea de către elevi a achizițiilor pe care le stabilește programa școlară presupune realizarea unor activități de învățare adaptate la particularitățile de vârstă și psihologice ale elevilor beneficiari, la ritmul de învățare și la nevoile în plan educațional specifice elevilor din programul „A doua șansă“.

Realizarea rolului acestui modul în formarea elevilor în spiritul manifestării demnității persoanei și a participării responsabile la viața comunității presupune asumarea de către cadrul didactic a susținerii și a facilitării învățării elevilor, manifestarea ca mediator și îndrumător al fiecărui elev în parte; atitudinea și modul concret de acțiune a profesorului în clasă, realizarea cu elevii a activităților de învățare au menirea să contracareze un posibil curriculum ascuns, care ar putea să acționeze contrar efectelor educative vizate.

Pentru desfășurarea activității didactice, profesorul și elevii au la dispoziție *Ghidul profesorului*, *Ghidul elevului*, *Ghidul de evaluare*, cu statut de materiale-resursă; profesorii pot utiliza și alte materiale și instrumente considerate utile pentru formarea competențelor prevăzute de programa școlară. Activitatea cadrului didactic trebuie să se bazeze pe programa școlară (care constituie instrumentul de lucru al cadrului didactic și este documentul școlar principal, de tip reglator). Ghidurile reprezintă instrumente de lucru, auxiliare didactice și mijloace de realizare a activității didactice.

√ **Sugestii privind activitățile de învățare**

Competențele se formează prin activități de învățare. Această precizare evidențiază importanța modului de proiectare și de desfășurare a activității cu elevii.

Formarea la elevi a competențelor prevăzute de programa școlară presupune desfășurarea unor lecții interactive, practic-aplicative, prin:

- utilizarea unor strategii didactice care să pună accent pe consolidarea continuă a capacităților, pe abordări flexibile, contextualizate, pe parcursuri diferențiate și individualizate;
- utilizarea unor metode active, participative, care contribuie la dezvoltarea capacității de comunicare, la angajarea elevului în procesul de învățare și de dobândire a competențelor de participare activă în spațiul social (de exemplu, studiul de caz, învățarea problematizată, simularea, învățarea prin cooperare, jocul de rol);
- învățarea prin acțiune (experiențială), realizarea unor activități bazate pe sarcini concrete;
- utilizarea unor strategii didactice care să permită alternarea formelor de activitate (individuală, pe perechi și în grupuri mici);
- exersarea lucrului în perechi sau în grupe mici, prin care, pentru a rezolva o problemă, elevii comunică, participă activ și își pot manifesta creativitatea;
- utilizarea calculatorului ca mijloc modern de instruire;
- realizarea unor activități tip proiect (de exemplu, de rezolvare a unor probleme ale colectivului de apartenență, ale școlii sau ale comunității).

Este necesar ca strategiile propuse să fie raportate la preachițiile elevilor și să faciliteze valorizarea pozitivă a acestora în activitățile de învățare propuse. Este, de asemenea, necesar ca desfășurarea activităților de învățare să fie precedată de captarea atenției elevilor, dar și de evidențierea semnificației temei/ problemei abordate din perspectiva intereselor acestora. Aceste cerințe, care țin nu numai de un studiu eficient în plan educativ și social, dar și de un studiu generator de satisfacții în plan personal, presupun accentuarea caracterului practic-aplicativ al activităților realizate și eliminarea tendinței de teoretizare excesivă.

Potrivit specificului competențelor care trebuie formate, activitățile de învățare pot include:

- exerciții și rezolvarea unor sarcini de lucru, prin care elevii operează cu noțiuni specifice și cu concepte;

- exerciții de completare a unor enunțuri lacunare, de continuare a unui text, de comentare și de rezumare, folosind termeni dintr-o listă dată;
- exerciții de utilizare a noțiunilor în contexte noi;
- exerciții de identificare (de exemplu, a drepturilor, îndatoririlor și responsabilităților cetățenești, dintr-o înșiruire dată);
- realizarea unor exemplificări (realizate progresiv, după model și apoi în mod independent);
- recunoașterea, pe baza unor descrieri, a grupurilor din care o persoană poate face parte;
- identificarea tipurilor principale de relații în cadrul grupurilor, valorificând experiența elevilor;
- realizarea unor comparații (realizate progresiv, după model și apoi în mod independent, prin punerea în evidență a unor asemănări și a unor deosebiri);
- recunoașterea și caracterizarea succintă, pe baza unui text dat, a principalelor raporturi existente între cetățeni și autorități;
- corelarea de către elevi a principalelor instituții ale statului român cu rolul pe care îl îndeplinesc acestea;
- exerciții de formulare a unui punct de vedere (realizate progresiv, după model și apoi în mod independent);
- analizarea a ceea ce este corect/ incorect, drept/ nedrept într-o situație dată;
- rezolvarea unor situații problemă;
- discuții prin invitarea unor persoane resursă.

√ **Sugestii privind evaluarea**

Evaluarea reprezintă o componentă esențială a procesului didactic realizat ca activitate de predare-învățare-evaluare.

Formele de evaluare utilizate în cadrul programului „A doua șansă“ pentru învățământul secundar inferior sunt:

- evaluarea cu rol de diagnoză, care este realizată la începutul studierii modului pentru identificarea potențialului de instruire, a potențialului de dezvoltare și a potențialului de educare de care dispun elevii;
- evaluarea curentă, formativă, în scopul orientării și optimizării învățării;
- evaluarea finală de modul, care constă în evaluarea portofoliului tematic și în administrarea unei probe orale, scrise, practice sau cu sarcini mixte, alternative, la final de modul.

Criteriile, modalitățile și programarea evaluării vor fi stabilite împreună cu elevii și vor fi cunoscute de către aceștia.

Din perspectiva unui demers educațional centrat pe competențe, se recomandă utilizarea cu preponderență a evaluării continue, formative, care:

- este stimulativă pentru elevi și este inclusă în timpul fiecărei sarcini de învățare;
- acceptă „nereușitele“ elevului, considerându-le etape în formarea și dezvoltarea achizițiilor, fără să le sancționeze prin notă;
- pune în evidență progresul realizat de elevi în învățare;
- evidențiază modul de relaționare cu ceilalți elevi, modul de participare la activități, precum și atitudinile exprimate;
- oferă profesorului un feed-back referitor la nivelul de dobândire a competențelor de către elevi, care îl orientează în proiectarea, în continuare, a activității desfășurate cu elevii.

Alături de formele și instrumentele clasice de evaluare, se recomandă utilizarea unor metode și instrumente complementare, cum sunt: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, evaluarea în perechi, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor.

Evaluarea finală de modul se realizează pe baza standardelor de performanță.

D. BIBLIOGRAFIA SPECIFICĂ MODULULUI

1. *Constituția României*, Monitorul Oficial al României, 2003.
2. Bârzea, C., *Educația pentru cetățenia democratică: o perspectivă asupra învățării pe tot parcursul vieții*, Consiliul Europei, Strasbourg, 2000.
3. Bumbu I., *Dezvoltarea durabilă*, curs de prelegeri, Editura U.T.M., 2005.
4. Gollob, R., Huddleston, E., Krapf, P., Salerna, M.-H., Spajik-Vrkas, V, *Manual pentru formarea cadrelor didactice în domeniul educației pentru cetățenia democratică și al educației pentru drepturile omului*, Consiliul Europei, 2004, TEHNE, 2005.
5. Gomes, Rui (coord. proiect), *REPERE, Manual de educație pentru drepturile omului cu tineri*, Institutul Intercultural Timișoara, 2004.
6. Leca, C. (coord.), *Educație pentru democrație și drepturile omului, ghidul profesorului*, SIEDO, Republica Moldova, 1998.
7. Miroiu, M. (coord.), *Cultură civică. Democrație, drepturile omului, toleranță*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1995.
8. Tamaș, S., *Dicționar politic. Instituțiile democrației și cultura civică*, Editura Academiei Române, București, 2000.
9. Theresa, Richard (editor), *Fundamente ale democrației. Manualul elevului*, SILEX, 2005.
10. *Tratatul privind Constituția Europeană*, Lisabona, 2009, disponibil la http://europa.eu/lisbon_treaty/index_ro.htm
11. Vădineanu, A., *Dezvoltarea durabilă (vol. I: Teorie și practică; vol II: Mecanisme și instrumente)*, Editura Universității, București, 1999.
12. M.E.C.I., *Curriculum național. Programa școlară pentru disciplina Cultură civică (clasele a VII-a și a VIII-a)*, aprobată prin O.M.E.C.I. nr. 5097/ 2009, disponibilă la <http://www.ise.ro/Departamente/Curriculum/Programescolare.aspx>
13. *Biroul de Informare al Consiliului Europei în România*, www.coe.ro, accesat în 03.08.2011.
14. D@dalos: Civic, Peace and Democracy Education, www.dadalos.org, accesat în 03.08.2011.
15. *Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Inginerie Electrică ICPE-CA*, www.icpe-ca.ro/en/dezvoltaredurabila.asp, accesat în 03.08.2011.
16. *Institutul de Științe ale Educației*, www.ise.ro, accesat în 03.08.2011.

MODULUL 2: *Inițiativă și antreprenoriat*

A. NOTĂ DE PREZENTARE A MODULULUI

Programa școlară pentru modulul *Inițiativă și antreprenoriat* se adresează profesorilor care predau acest modul în cadrul programului „A doua șansă” – învățământ secundar inferior. Modulul *Inițiativă și antreprenoriat*, integrat disciplinei *Cultură civică/ Educație antreprenorială* se studiază, potrivit planului-cadru de învățământ, în anul IV al programului „A doua șansă” – învățământ secundar inferior.

Prezenta programă școlară stabilește oferta educațională care urmează să fie realizată în bugetul de timp de 45 de ore, alocat în conformitate cu statutul și locul modulului *Inițiativă și antreprenoriat* în planul-cadru de învățământ; din numărul total de ore, 35 de ore sunt incluse în trunchiul comun, iar 10 ore sunt incluse în curriculumul la decizia școlii.

Modulul *Inițiativă și antreprenoriat* urmărește să formeze și să dezvolte la elevi spiritul de inițiativă, atitudinea activă, responsabilă, precum și spiritul întreprinzător, potrivit competenței cheie spirit de inițiativă și antreprenoriat, care se referă la abilitatea persoanei de a transforma ideile în acțiune. Competența-cheie include creativitate, inovație, asumarea riscului, precum și abilitatea de a planifica și de a realiza managementul unor proiecte în scopul atingerii unor obiective, de natură să susțină persoanele nu doar în viața de fiecare zi, acasă și în societate, ci și la locul de muncă, în conștientizarea contextului muncii lor și în sesizarea oportunităților. Elaborarea programei școlare pentru modulul *Inițiativă și antreprenoriat* din cadrul programului „A doua șansă” – învățământ secundar inferior, propus pentru educația de bază, a avut în vedere următoarele două aspecte:

- pe de o parte, să reprezinte o ofertă relevantă în raport cu oferta educațională a disciplinei *Educație antreprenorială* din Curriculumul național; în acest sens, programa respectă principiile și achizițiile fundamentale ale programei școlare pentru *Educație antreprenorială* aplicată în prezent la clasa a X-a;
- pe de altă parte, să reprezinte o ofertă educațională adaptată la particularitățile grupului țintă, respectiv ale elevilor care sunt beneficiarii acestui program. Constituit din persoane peste vârsta școlară obișnuită, cu particularități de vârstă apropiate de cele ale adulților sau care sunt deja adulți, elevii care fac parte din grupul țintă al programului „A doua șansă” – învățământ secundar inferior au o experiență de viață, de muncă și socială diferită de cea a elevilor obișnuiți, aflați la finalul școlarității obligatorii. Din acest punct de vedere, programa valorifică experiența elevilor, oferindu-le posibilitatea de a învăța despre teme și probleme fundamentale pentru ceea ce sunt și pot deveni în plan personal, social și profesional.

În cadrul disciplinei, modulul *Inițiativă și antreprenoriat* oferă elevilor care revin la școală posibilitatea studierii aspectelor necesare pentru un alt gen de abordare a problemelor cu care se confruntă în plan personal, social și profesional și nu doar pentru pregătirea lor ca potențiali întreprinzători. Studiul modulului *Inițiativă și antreprenoriat* își dovedește utilitatea în diferite situații ale vieții de fiecare zi, așa cum sunt:

- punerea unei idei în practică;
- realizarea managementului unui plan de acțiune/ proiect;
- rezolvarea de probleme;
- abordarea inovativă și creativă a unei probleme pe o cale care elimină rutina;
- decizia inițierii unei activități independente;
- adaptarea la schimbările de pe piața muncii (dispariția/ apariția unor ocupații, meserii, calificări profesionale etc.) prin manifestarea unei atitudini active și responsabile;
- dezvoltarea unor abilități antreprenoriale.

De asemenea, programa școlară elaborată pentru acest modul răspunde la întrebări simple, utile și de interes pentru elevii cuprinși în programul „A doua șansă” – învățământ secundar inferior, cum ar fi:

- ce opțiuni avem în plan profesional?
- este opțiunea mea îndreptățită?
- ce trebuie să știu?/ ce trebuie să fac?

- ce pași trebuie să parcurgem în elaborarea unui plan de afaceri?
- care sunt documentele necesare obținerii unei finanțări?
- care sunt legile, rigorile de care trebuie să ținem cont și de la care nu ne putem abate?
- ce riscuri ne putem sau nu ne putem asuma?
- care este cheia succesului în afaceri?
- cum să ne comportăm ca întreprinzători (în raport cu angajații, cu partenerii de afaceri, cu consumatorii, cu mediul care ne înconjoară)?

B. COMPETENȚA GENERALĂ: Aplicarea achizițiilor specifice antreprenoriatului în analiza posibilităților de dezvoltare personală, precum și în situații caracteristice economiei de piață

COMPETENȚE SPECIFICE	CONȚINUTURI
1.1. Analizarea resurselor personale care pot susține demersul antreprenorial 1.2. Exemplificarea unor calități ale întreprinzătorului de succes	Întreprinzătorul și activitatea antreprenorială: <ul style="list-style-type: none"> • spiritul de inițiativă; spiritul antreprenorial; • profilul întreprinzătorului; avantajele și riscurile unui întreprinzător.
1.3. Identificarea condițiilor și resurselor necesare unei activități autonome	Crearea și dezvoltarea unei afaceri: <ul style="list-style-type: none"> • condiții și resurse necesare pentru realizarea unei afaceri: <ul style="list-style-type: none"> - condiții naturale, legislative, socio-culturale, economice; - resurse umane, materiale, financiare, informaționale; • înregistrarea și derularea unei afaceri; • promovarea unei afaceri.
1.4. Realizarea unui plan de afaceri pentru exersarea inițierii și realizării unei activități autonome 1.5. Identificarea consecințelor activității antreprenorului asupra consumatorului și asupra mediului	Aspecte practice ale antreprenoriatului: <ul style="list-style-type: none"> • planul de afaceri; • protecția consumatorului; • protecția mediului; • codul de conduită în afaceri.

C. SUGESTII METODOLOGICE

Sugestiile metodologice au în vedere modul de organizare a activității didactice în vederea formării la elevi a competențelor formulate în programa școlară și a realizării obiectivelor urmărite prin programul „A doua șansă“.

În proiectarea demersului didactic, este necesar ca profesorul să țină cont de următoarele aspecte:

- orele incluse în curriculumul nucleu sunt destinate formării, exersării și consolidării competențelor prevăzute în programa școlară, a competențelor-cheie urmărite în cadrul învățământului obligatoriu;
- orele incluse în curriculumul la decizia școlii asigură, în domeniul educației de bază, cadrul pentru realizarea unei oferte educaționale flexibile și diferențiate, în funcție de aspirațiile și potențialul de învățare al elevilor;
- proiectarea demersului didactic presupune lectura personalizată a programei școlare, elaborarea planificării calendaristice, proiectarea secvențială (a unităților de învățare sau a lecțiilor);
- respectarea prevederilor programei școlare presupune desfășurarea unui demers didactic centrat pe elev și pe formarea de competențe;

- dobândirea de către elevi a achizițiilor pe care le stabilește programa școlară presupune realizarea unor activități de învățare adaptate la particularitățile de vârstă și psihologice ale elevilor beneficiari, la ritmul de învățare și la nevoile în plan educațional, care sunt specifice elevilor din programul „A doua șansă”.

Realizarea rolului acestui modul în formarea elevilor în plan cognitiv, atitudinal-comportamental, social și economic presupune asumarea de către cadrul didactic a susținerii și a facilitării învățării elevilor, manifestarea ca mediator și îndrumător al fiecărui elev în parte; atitudinea și modul concret de acțiune a profesorului în clasă, realizarea cu elevii a activităților de învățare au menirea să contracareze un posibil curriculum ascuns, care ar putea să acționeze contrar efectelor educative avute în vedere. Deoarece programa școlară vizează, în esență, cultivarea spiritului de inițiativă și a spiritului antreprenorial al elevilor, profesorul trebuie să valorifice, ca oportunități, particularitățile elevilor participanți la programul „A doua șansă”, în sensul de a asigura:

- valorificarea achizițiilor obținute prin educația formală, informală, nonformală, inclusiv prin muncă;
- valorificarea în activitățile de învățare a experienței obținute de elevi pe piața muncii;
- realizarea unor activități didactice care susțin și stimulează învățarea despre inițiativă, creativitate și spirit antreprenorial nu doar în plan teoretic, ci practic-aplicativ, prin cerințe care solicită manifestarea inițiativei, creativității și a spiritului antreprenorial.

Pentru desfășurarea activității didactice, profesorul și elevii au la dispoziție *Ghidul profesorului*, *Ghidul elevului*, *Ghidul de evaluare*, cu statut de materiale-resursă; profesorii pot utiliza și alte materiale și instrumente considerate utile pentru formarea competențelor prevăzute de programa școlară. Activitatea cadrului didactic trebuie să se bazeze pe programa școlară (care constituie instrumentul de lucru al cadrului didactic și este documentul școlar principal, de tip reglator). Ghidurile reprezintă instrumente de lucru, auxiliare didactice și mijloace de realizare a activității didactice.

√ **Sugestii privind activitățile de învățare**

Competențele se formează prin activități de învățare. Această precizare evidențiază importanța modului de proiectare și de desfășurare a activității cu elevii.

Este necesar ca profesorii să realizeze în mod explicit, în lecții, conexiunea între ceea ce se învață și scopul pentru care se învață, ceea ce înseamnă o orientare directă către latura pragmatică. Este important ca în centrul demersului didactic să fie plasat elevul, ca subiect al activității instructiv-educative. În acest sens, se impune ca lecțiile să pornească de la experiențele specifice elevilor, să se adreseze intereselor acestora, să ofere o mare varietate de exerciții, aplicații practice, atrăgătoare, realizate prin diversificarea activităților de învățare, care să pună elevii în situația de subiecți activi în propria formare și dezvoltare.

Formarea la elevi a competențelor prevăzute de programa școlară presupune desfășurarea unor lecții interactive, practic-aplicative, prin:

- utilizarea unor strategii didactice care să pună accent pe consolidarea continuă a capacităților, pe abordări flexibile, contextualizate, pe parcursuri diferențiate și individualizate;
- utilizarea unor metode active, participative, care pot contribui la responsabilizarea elevilor față de propria învățare, la dezvoltarea capacității de abordare rațională a problemelor private și publice, în contextul unui mediu economic, social și cultural complex și dinamic, al mobilității geografice și ocupaționale a forței de muncă (de exemplu, învățarea problematizată, învățarea prin cooperare, jocul de rol, simularea, studiul de caz);
- învățarea prin acțiune (experiențială), realizarea unor activități bazate pe sarcini concrete;

- utilizarea unor strategii didactice care să permită alternarea formelor de activitate (individuală, pe perechi și în grupuri mici);
- exersarea lucrului în perechi sau în grupe mici de elevi, prin care, pentru a rezolva o problemă, elevii comunică, participă activ și își pot manifesta creativitatea;
- utilizarea calculatorului ca mijloc modern de instruire;
- realizarea unor activități tip proiect (de exemplu, de rezolvare a unor probleme sau de simulare a derulării unei afaceri).

Potrivit abordărilor existente, inclusiv la nivel european, în ceea ce privește competența-cheie spirit de inițiativă și antreprenoriat, este necesar ca activitățile de învățare să fie orientate nu doar spre formarea și dezvoltarea abilităților antreprenoriale specifice (necesare pentru înființarea și managementul unei afaceri), ci și spre:

- formarea și dezvoltarea abilităților antreprenoriale generale: curiozitate, creativitate, capacitatea de elaborare și prezentare de idei inovatoare, abilitatea de a organiza eficient împlul și propria activitate, de a negocia și rezolva probleme, de a-și asuma riscuri etc.;
- formarea și dezvoltarea atitudinilor și comportamentelor proactive, bazate pe receptivitate față de nou și pe abordarea fără teamă a schimbării;
- potrivit specificului competențelor care trebuie formate, activitățile de învățare pot include:
 - rezolvarea unor sarcini de lucru, prin care elevii sunt puși în situația de a utiliza noțiuni specifice antreprenoriatului;
 - exerciții de exersare a noilor achiziții în diferite contexte (de exemplu, în rezolvarea unei probleme, acasă sau la locul de muncă);
 - raportarea la situații-problemă, prin intermediul cărora elevii pot să se refere la propria persoană în scopul autocunoașterii și autoevaluării propriului potențial;
 - operarea cu alternative explicative în interpretarea unor fapte/ situații; aceasta poate contribui, de exemplu, la dezvoltarea unui comportament rațional în utilizarea resurselor proprii și/ sau în gestionarea resurselor alocate unei afaceri; de asemenea, se poate analiza ideea potrivit căreia acțiunile sunt, de fapt, rezultatul unei alegeri în care este importantă evaluarea și alegerea unei alternative cât mai bune/ celei mai bune;
 - elaborarea de portofolii și proiecte (individual, în perechi și în grupuri de lucru) pentru exersarea competențelor de care are nevoie un întreprinzător.

Oricare ar fi opțiunea didactică, aceasta se va dovedi utilă dacă profesorii vor reuși să antreneze elevii în activități de învățare atrăgătoare, care să răspundă intereselor și experienței de viață ale grupului țintă. În unele situații, profesorii vor trebui să facă față provocărilor care vin din „lumea reală“ a așa-ziselor „afaceri de succes“, obținute prin încălcarea normelor juridice și etice. Spiritul antreprenorial ce se dorește cultivat prin prezenta programă școlară trebuie să formeze și să dezvolte la elevi raporturi corecte cu legea, cu instituțiile de stat sau non-guvernamentale, cu competitorii sau cu partenerii de afaceri. Profesorul, convins el însuși că afacerile pot fi „curate“ și „de succes“ în același timp, că afacerile au ca scop avantajul personal, dar și al comunității, avantajul reciproc, va fi cel care își va convinge elevii că afacerile, profitul, etica și legea nu se contrazic, dimpotrivă, trebuie gândite și practicate numai împreună.

√ **Sugestii privind evaluarea**

Evaluarea reprezintă o componentă esențială a procesului didactic realizat ca activitate de predare-învățare-evaluare.

Formele de evaluare utilizate în cadrul programului „A doua șansă“ pentru învățământul secundar inferior sunt:

- evaluarea cu rol de diagnoză, care este realizată la începutul studierii modulului pentru identificarea potențialului de instruire, a potențialului de dezvoltare și a potențialului de educare de care dispun elevii;

- evaluarea curentă, formativă, în scopul orientării și optimizării învățării;
- evaluarea finală de modul, care constă în evaluarea portofoliului tematic și în administrarea unei probe orale, scrise, practice sau cu sarcini mixte, alternative, la final de modul.

Criteriile, modalitățile și programarea evaluării vor fi stabilite împreună cu elevii și vor fi cunoscute de către aceștia. Date fiind caracteristicile de vârstă ale elevilor, este necesar ca profesorul să explice elevilor:

- alegerea unei anumite modalități de evaluare;
- rolul evaluării în învățare, rolul exercițiilor în formarea spiritului întreprinzător;
- rolul încercărilor și al greșelii în activitatea de învățare ca și necesitatea depășirii stărilor emoționale în fața situațiilor de evaluare.

Din perspectiva unui demers educațional centrat pe competențe, se recomandă utilizarea cu preponderență a evaluării continue, formative, care:

- este stimulativă pentru elevi și este inclusă în timpul fiecărei sarcini de învățare;
- oferă elevilor posibilitatea de a se exprima liber asupra a ceea ce au înțeles sau nu, asupra nedumeririlor, asupra a ceea ce cred ei că le-ar fi util pentru clarificarea problemelor puse în discuție, asupra aspectelor care li s-au părut interesante/ mai puțin interesante, necesare sau nu;
- acceptă „nereușitele“ elevului, considerându-le etape în formarea și dezvoltarea achizițiilor, fără să le sancționeze prin notă;
- pune în evidență progresul realizat de elevi în învățare, ajutând elevii să conștientizeze că important nu este *cât de mult știu*, ci *cât de bine pot să aplice ceea ce știu și ceea ce sunt capabili să facă cu ceea ce știu*;
- evidențiază modul de relaționare cu ceilalți elevi, modul de participare la activități, precum și atitudinile exprimate;
- oferă profesorului un feed-back referitor la nivelul de dobândire a competențelor de către elevi, care îl orientează în proiectarea, în continuare, a activității desfășurate cu elevii.

Alături de formele și instrumentele clasice de evaluare, se recomandă utilizarea unor metode și instrumente complementare, cum sunt: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, evaluarea în perechi, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor.

Evaluarea finală de modul se realizează pe baza standardelor de performanță.

D. BIBLIOGRAFIA SPECIFICĂ MODULULUI

1. Burja, V., Burja, C., Voiculescu, F., Voiculescu, E., *Didactica științelor economice, ghid metodologic cu caracter aplicativ*, Editura IRECSO, 2006.
2. Butler, D., *Dezvoltarea afacerii, strategia pentru mica întreprindere*, editura ALL pentru întreprinzători, 2005.
3. Cândea, R.M., Cândea, D., *Comunicarea managerială aplicată*, Editura Expert, București, 1998.
4. Dobrotă, N. (coord.), *Dicționar de economie*, Editura Economică, București, 2002.
5. Drucker, P.F., *Inovația și sistemul antreprenorial*, Editura Enciclopedică, 1993.
6. Farrell, L., *Cum să devii antreprenor*, Editura Curtea Veche, 2008.
7. Ghenea, M., *Antreprenoriatul. Drumul de la idei către oportunitățile de afaceri*, Editura Universul juridic, 2011.
8. Graham, B., *Investitorul inteligent*, Editura C.H. Beck, 2010.
9. Marian, L., *Antreprenorii și antreprenoriatul*, Editura EFI ROM, Târgu-Mureș, 2007.
10. Maitland, I., *Învață Planul de afaceri într-o săptămână*, Editura Cosmos, București, 2005.
11. Parks, S., *Proiectarea unei noi afaceri săptămână cu săptămână (cum să lansez o afacere de succes)*, Editura All, 2007.
12. Popescu, D., *Eficiența comunicării în afaceri*, Editura Economică, 2003.

13. Sabath, A.M., *Codul bunelor maniere în afaceri*, Editura Vremea, 2000.
14. Sasu, C., Bernier, R. *Enciclopedia întreprinzătorului*, Editura Economică, București, 1999.
15. M.E.C., *Curriculum Național. Programa școlară pentru Educație antreprenorială (clasa a X-a, ciclul inferior al liceului)*, aprobată cu O.M.E.C. nr. 4598, din 31.08.2004, disponibilă la <http://www.edu.ro/index.php/articles/curriculum/c556+592/?startnum=41> și la <http://www.ise.ro/Departamente/Curriculum/Programescolare.aspx>, accesate în 23.09.2011.
16. *Antreprenoriat*, www.antreprenoriat.org, accesat la 03.08.2011.
17. *Biroul de Informare al Consiliului Europei în România*, www.coe.ro, accesat în 03.08.2011.
18. *Eurodesk*, www.eurodesk.ro, accesat în 03.08.2011.
19. *Junior Achievement Young Enterprise Romania*, www.jaromania.org, accesat în 03.08.2011.
20. *Startups*, <http://www.startups.ro>, accesat în 03.08.2011.
21. *Wikipedia*, <http://ro.wikipedia.org>, accesat în <http://ro.wikipedia.org>, accesate în 03.08.2011.

STANDARDE DE PERFORMANȚĂ

Standard de performanță 1: Aplicarea comportamentului civic și a valorilor democratice studiate în propria experiență și în acțiuni desfășurate împreună cu ceilalți.

Nivel minim de performanță: Identificarea principalelor valori democratice care ghidează comportamentul civic.

Nivel superior de performanță: Manifestarea activă și responsabilă în realizarea/ simularea realizării unor acțiuni.

Standard de performanță 2: Aplicarea achizițiilor specifice antreprenoriatului în analiza posibilităților de dezvoltare personală, precum și în situații caracteristice economiei de piață.

Nivel minim de performanță: Identificarea principalelor trăsături ale unei persoane care are spirit de inițiativă și antreprenorial.

Nivel superior de performanță: Realizarea unui plan de afaceri.

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ PENTRU SUSȚINEREA DEMERSULUI DIDACTIC

1. Albulescu, I., Albulescu, M., *Predarea și învățarea disciplinelor socio-umane*, Editura Polirom, Iași, 2000.
2. Consiliul Național pentru Curriculum, *Curriculum național pentru învățământul obligatoriu. Cadru de referință*, M.E.N., București, 1998.
3. Neacșu, I., Stoica, A. (coord.), *Ghid general de evaluare și examinare*, Editura Aramis, București, 1996.
4. M.E.C.T.S., *Metodologia privind organizarea procesului de învățământ în cadrul Programului „A doua șansă” pentru învățământul secundar inferior*, O.M.E.C.T.S. nr. 5248/ 31.08.2011.
5. Oțet, F., Lițoiu, N., Spineanu-Dobrotă, S., *Ghid de evaluare pentru științe socio-umane*, Editura ProGnosis, București, 2000.
6. Pânișoară, I.O., *Comunicarea eficientă*, Editura Polirom, Iași, 2006.
7. Potolea, D., Neacșu, I., Manolescu, M. (coord.), *Ghid de evaluare discipline socio-umane*, Editura ERC PRESS, București, 2011.
8. Steele, L.J., Meredith, S.K., Temple, Ch., *Lectura și scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice (vol. I și II)*, versiunea în limba română, Centrul Educația 2000+, Casa de editură și tipografie Gloria, 2000.
9. Stoica, A., *Reforma evaluării în învățământ*, Editura Sigma, București, 2000.
10. Stoica, A. (coord.), *Evaluarea curentă și examenele, Ghid pentru profesori*, Serviciul Național de Evaluare și Examinare, Editura ProGnosis, București, 2001.
11. *** *Curriculum național, Ghid metodologic pentru aplicarea programelor școlare pentru Educație civică și Cultură civică (primar-gimnaziu)*, Editura Aramis Print, 2001.
12. *** *Curriculum național, Ghid metodologic pentru aplicarea programelor școlare din aria curriculară Om și societate (învățământ liceal)*, Editura Aramis Print, 2001.
13. *** *Curriculum național, Programa școlară pentru disciplina Cultură civică/ Educație antreprenorială*, aprobată prin O.M.Ed.C. nr.5735/ 29.12.2005.

AUTORI:

Prof. Angela Livia Șteopan

Liceul cu Program Sportiv,
Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud

COORDONATORI:

Prof. Lucia Copoeru

Coordonator, componenta „A doua șansă” –
învățământ secundar inferior, Asociația „Centrul Step
by Step pentru Educație și Dezvoltare Profesională”,
București

Liceul Teoretic „Gheorghe Șincai”, Cluj-Napoca

Prof. Mihaela Tania Sandu

Coordonator, componenta „A doua șansă” –
învățământ secundar inferior,

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului

REFERENȚI:

Angela Teșileanu

Cercetător științific III,
Institutul de Științe ale Educației